

Vitus Berings Mindefond og Vitus Bering Medaillen.

Af Niels Nielsen.

I 1930 holdt Dr. Knud Rasmussen ved den aarlige Ræbildfest for Danske i Udlandet en Tale, hvori han hævdede, at Danmark havde Pligt til paa en eller anden Maade at hædre Mindet om Vitus Bering. For at varetage saadanne Bestræbelser blev der samme Aar under Protektorat af Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik nedsat en Komité med den Opgave at forberede Sagens Gennemførelse. Arbejdet blev imidlertid sinket af forskellige Omstændigheder, især af Formandens, Dr. Knud Rasmussens Død, men Interessen for Sagen blev dog stadig holdt levende, ikke mindst ved det store Arbejde, der udførtes af Politimester R. Krause, Horsens og Statsbibliotekar Erling Stensgaard, Aarhus.

Paa Initiativ af Statsminister Th. Stauning blev Komitéen i 1941 reorganiseret, og man samlede sig om Gennemførelsen af to forskellige Opgaver, nemlig Rejsningen af et Monument i Horsens og Tilvejebringelsen af Midler til et Vitus Bering Fond.

Gennem en Bevilling paa 300.000 Kroner fra Det Danjelsenske Legat sikredes Opførelsen af et storstilet Monument paa Bering-Pladsen i Horsens paa Grundlag af Planer udkastede af Billedhugger Mogens Bøggild og Arkitekt Kaare Klint. Endvidere blev der ved Bidrag fra Institutioner og Privatpersoner indsamlet et Beløb paa ca. 37.000 Kr. til et Vitus Berings Mindefond, for hvilket der blev udfærdiget nedenstaaende:

FUNDATS FOR VITUS BERINGS MINDEFOND.

For at holde Mindet om den danske Opdagelsesrejsende og Polarforsker Vitus Bering i Ære nedsattes i 1941 under Protektion af Præsidenten for Det Kongelige Danske Geografiske Selskab Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik til Danmark og Island og

paa Foranledning af Statsminister Th. Stauning en Komité bestaaende af Professor, Dr. phil. & sc. & techn. Niels Bohr, K. DM. FM. i Guld p. p., (Formand), Professor, Dr. phil. N. E. Nørlund, K. DM. p. p., Landsdommer N. V. Boeg, K. DM. p. p., Hypotekbankdirektør Axel Sørensen, Fabrikant Gregers Winkel, R. DM. p. p., Højesteretssagfører Kjeld Rørdam, R. af Dbg. og Professor, Dr. phil. Niels Nielsen, R. af Dbg. p. p., med den Opgave at søge tilvejebragt Midler til Oprettelsen af et Vitus Berings Mindefond. Af det gennem Bidrag fra Institutioner og Private indkomne Beløb oprettes herved et Fond med følgende Fundats:

§ 1.

Fondet er oprettet for at hædre Mindet om den danske Opdagelsesrejsende og Polarforsker Vitus Bering. Dets Navn er „Vitus Berings Mindefond“.

§ 2.

Fondets Kapital, der for Tiden andrager ca. Kr. 30.000,— anbringes i Overensstemmelse med Lovgivningens Regler om Forvaltning af Umyndiges Midler. De Fondet tilhørende Værdipapirer skal stedse have Paategning om at tilhøre dette og være forsynede med Undervisningsministeriets Prohibitivpaategning. Hvad der indvindes ved Udtrækning af Fondets Effekter eller paa anden Maade ud over den aarlige Rente, skal tilfalde Kapitalen. Fondets Kapital maa ingensinde formindskes ved Udbetaling eller Udlodning af Fondets Formue under nogen Form.

Dersom nogen Del af Fondets Kapital gaar tabt — bortset fra Kurstab paa Fondet tilhørende Obligationer — skal denne paany bringes op paa det oprindelige Beløb, om fornødent ved Henlæggelse af en Del af Renten af Fondets beholdne Formue, hvilken Henlæggelse, dersom Erstatning for Tabet ikke kan faas paa anden Maade, mindst skal andrage 40 % af Fondets Renteindtægt.

Fondet anskaffer Stempler til Fremstilling af „Vitus Bering Medaillen“. Stemplerne opbevares i Den Kongelige Mønt.

§ 3.

Renten af Fondets Kapital med Fradrag af Udgifter til Administration og lignende, samt eventuel Henlæggelse til Dækning af Tab, jvfr. § 2, Stk. 2, anvendes til Uddeling af en „Vitus Bering Pris“ ledsaget af en „Vitus Bering Medaille“, der tilkendes som Belønning for fremragende Ydelser i den geografiske Videnskabs Tjeneste.

»Vitus Bering Medaillen«s Avers.

»Vitus Bering Medaillen«s Revers.

§ 4.

Bestyrelsen for Det Kongelige Danske Geografiske Selskab forvalter Fondets Midler og foretager Uddelingen af „Vitus Bering Pris“ og „Vitus Bering Medaille“. Skulde dette Selskab ophøre at eksistere, kan Københavns Universitet udvælge en Bestyrelse paa 3 Mænd til at videreføre Fondets Virksomhed.

§ 5.

„Vitus Bering Pris“ og „Vitus Bering Medaille“ uddeles normalt hvert femte Aar. Uddelingen kan dog efter Bestyrelsens Skøn ske med kortere eller længere Mellemlum.

§ 6.

Fondets Regnskabsaar er Kalenderaaret. Det aarlige Regnskab revideres af en af Undervisningsministeriet valgt Revisor, til hvem der af Undervisningsministeriet vil kunne fastsættes et Honorar. Det reviderede Regnskab decideres af Undervisningsministeret.

§ 7.

Fondets Fundats kan alene ændres med Undervisningsministeriets Samtykke efter Indstilling af Bestyrelsen, dog at Fondets Navn og Hovedøjemed ingensinde skal kunne ændres.

København, d. 12. December 1941.

sign.

Niels Bohr.

<i>N. E. Nørlund.</i>	<i>N. V. Boeg.</i>	<i>Axel Sørensen.</i>
<i>Gregers Winkel.</i>	<i>Niels Nielsen.</i>	<i>Kjeld Rørdam.</i>

Denne Fundats opnaaede d. 14. Januar 1942 Kongelig Konfirmation.

Paa Komitéens Opfordring og efter Samraad med Det Kongelige Danske Geografiske Selskab udarbejdede Medailleur ved den Kongelige Mønt, Harald Salomon, Modellen til en Vitus Bering Medaille, der paa den ene Side viser et Kort over Beringstrædet med Omgivelser og paa den anden Side en Laurbærkrans, der skal omgive Navnet paa den, Medaillen vil blive tildelt. Modellerne blev fremstillet i to Eksemplarer i Bronze, hvoraf det ene beror i Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, medens det andet blev overrakt

Horsens Købstad ved Byens 500-Aars Jubilæum d. 28. Juni 1942. Udgifterne til Fremstilling af Medaillen blev afholdt af Mindefondets Kapital.

Fondets Formue er anbragt i nedenstaaende Værdipapirer:

12.400 Kr. 4½ % Østifternes Kreditforenings Obligationer. 14. Serie.

10.000 Kr. 4½ % Fyenske Kreditforenings Obligationer.

11.000 Kr. 4½ % Ny jydsk Købstads Kreditforening Obligationer. 9. Serie.

1.000 Kr. 4 % Fyenske Kreditforenings Obligationer.

Ved et Møde i Det Kongelige Danske Geografiske Selskab d. 3. Februar 1942 ovedrog Komitéens Formand Professor, Dr. Niels Bohr Vitus Berings Mindefond og Vitus Bering Medaillen til Selskabet, hvis Præsident Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik paa Selskabets Vegne med Tak modtog Gaven.

Columbus.

Af Carl V. Sølver.

„Tout de même, pour juger un marin, il vaut mieux être un peu au courant des choses de mer.“¹⁾

Det er i Aar 450 Aar siden, Columbus drog ud paa sin første mindeværdige Rejse og landede i Amerika, og der er derfor Anledning til igen at omtale denne mærkelige Mand, om hvem der er skrevet mere end om nogen anden Opdagelsesrejsende, og hvis Handlinger og Karakter har været mere omdisputeret end nogen anden Samtidigs.

Meningen med nærværende Artikel er ikke at skrive en ny Biografi om Columbus, men nærmere efter de foreliggende Kendsgerninger at sætte Columbus Livsværk i en Belysning, som mig bekendt ikke tidligere har været klart fremsat. Nogen Helgen var Columbus afgjort ikke, skønt hans Tro paa et guddommeligt Forsyn var urokkelig; ej heller var han nogen Æventyrer, selv om hans Handlinger ikke altid kunde staa for nøjere Prøvelse. Men at forringe hans Livsværk ved at antyde, at han skyldte andre hele Idéen, er at skyde langt over Maalet, og at beskyldte Columbus for at være uduelig som Sømand og Navigator turde være lovlig ovevigtigt. Dette er dog desværre med stort Held forsøgt, og det skal være et af mine Formaal paa de efterfølgende Sider at gendrive saadanne taabelige Udtalelser. En saa stor Mand som Columbus maa bedømmes ud fra de vidunderlige Resultater af hans Livsværk og ikke paa Grundlag af forskellige Afvigelser fra det normale under Udøvelsen af hans Gerning.

Vort Kendskab til Columbus skyldes to Hovedværker, nemlig „Historie del Ammiraglio“, skrevet af Sønnen Fernando Columbus, og „Historia de las Indias“ af Biskoppen Las Cacas, begge Forfat-

¹⁾ Le Commandant Jean Charcot, barque „Pourqui Pas“: „Christophe Colomb vu par un marin“, Paris 1921.